

De illegaal

‘Twaalf illegalen dood na bootramp bij Tunesië’, kopte *de Volkskrant* zaterdag 21 juni 2003.

‘Illegale immigranten rusten uit op het strand van de Zuid-Spaanse badplaats Tarifa. Zij werden uit zee opgevist door de Spaanse kustwacht’, luidde het onderschrift bij een foto in *NRC Handelsblad* dinsdag 24 juni 2003.

Definities van vreemdelingen zeggen meestal meer over de ontvangende bevolking dan over de vreemdelingen zelf. Uit het hierboven geciteerde gebruik van het begrip *illegaal* maak ik op dat wij het er inmiddels min of meer over eens zijn dat degenen die onze grenzen willen passeren zonder dat wij, de Europeanen, daar toestemming voor hebben gegeven, al onwettig zijn voordat ze die grenzen überhaupt voorbij zijn.

Wat betekent dit voor hoe wij over hen denken? Ten eerste dat het feit dat sommige mensen illegaal in een westers land aanwezig zijn in ons bewustzijn dermate groot is geworden, dat het tot een bepalende factor voor hun identiteit is geworden. Je kunt aanvoeren dat het vermoeden dat het om toekomstige illegalen gaat, relevante informatie is over hun preciaire leven, want die mensen zijn nu dood omdat ze illegaal Europa wilden binnenkomen. Je zou zelfs kunnen zeggen dat het ons op onze verantwoordelijkheid wijst: als wij niet zulke strenge wetten en inconsequente praktijken hadden, dan leefden ze nog. Maar zou drie jaar geleden dan niet de mogelijkheid opengehouden zijn dat het vluchtelingen betrof? Kennelijk bepaalt iemands bij voorbaat vaststaande juridische status in Europa inmiddels meer dan bijvoorbeeld zijn of haar redenen om hiernaartoe te komen. Een discussie over de vraag of er wel een onderscheid tussen economische en politieke vluchtelingen gemaakt kan worden, hoeven we dan niet meer te voeren. Het zijn allemaal illegale gelukszoekers, en zo past de taal zich aan aan de politiek.

Toch betekent het feit dat potentiële immigranten bij voorbaat als illegaal worden beschouwd, niet dat wij zo geobsedeerd zijn door het feit dat illegalen een daad verrichten die verboden is. De reden dat we illegaliteit zo belangrijk maken, is vooral dat wij willen benadrukken dat deze personen uitgesloten zijn van ons rechtssysteem, en dat ook moeten blijven.

De cruciale factor is arbeid en bescherming van de Europese markt, net als bij handel in goederen. Als iemand illegaal is, hoeft dit niet te betekenen dat wij deze persoon zo snel mogelijk weer kwijt willen. Iedereen weet dat onze goedkope asperges en zonnebloemen en runderlapjes door illegale handen gegaan zijn. Maar door de personen die dat werk verrichten onwettig te verklaren, hoeven we ons niet druk te maken over

het feit dat zij hun handen vies maken voor onze schone wereld, en kunnen we ons distantiëren van de vuile handen van hen die ze aan het werk houden. Nawijn kan 'illegalenbestrijding' propageren met een Zuid-Frans wijntje op tafel waarvan de overgang tussen druif en wijn mogelijk voor een deel door illegalen is geproduceerd.

Onze verantwoordelijkheid voor illegitieme arbeidsverhoudingen wordt op de illegalen zelf geprojecteerd. Illegaal betekent vooral dat het iemands eigen verantwoordelijkheid is dat hij of zij zich aan een regime onderwerpt waaraan wij ons nooit zouden willen onderwerpen, maar waar wij wel van profiteren. We hebben geen maatschappelijke, maar alleen zakelijke verhoudingen met illegalen.

Illegaliteit betekent niet dat de persoon in principe geen rechten heeft. Ook niet-burgers inclusief illegalen hebben mensenrechten. Het betekent echter wel dat wij naar willekeur kunnen beslissen over welke mogelijkheden we iemand bieden, en hoe lang dat het geval zal zijn. Bulgaren zetten we uit, Polen laten we komen. Maar morgen kan het anders zijn.

Als ze pech hebben, overleven illegalen de overtocht niet, als ze geluk hebben, worden ze uit zee opgevist en daarna te drogen gelegd op het strand van een badplaats. De verdronkenen en de geredden.